

Språkrådets nyordslista 2011

Alla ord är inte helt nya, men de har ökat i användning eller varit aktuella under året.

Nyordsredaktör: Birgitta Lindgren

ac-förkylning, ac-snuva	förkylning till följd av luftkonditionering
airbaghjälms	huvudskydd som blåses upp vid en olycka
airbagjacka	mc-jacka som blåses upp vid en olycka
appa	att fixa med och använda sina appar i mobilen
arabisk vår	situation som inger hopp om demokrati i arabiska diktaturstater
attitydinkontinens	oförmåga att hålla inne med vad man tycker
Bamseteorem	motto som går ut på att den som är mycket stark också måste vara mycket snäll [tillskrivs Bamse, ”världens starkaste och snällaste björn”, men är egentligen Pippi Långstrumps motto]
brorsantrick	trick som går ut på att man lurar av någon något genom skapa kontakt med offret och hänvisa till något som hänt ens bror [aktuellt i och med filmen Play]
brännskräp	skräp som skall brännas (och inte komposteras eller återvinnas)
bröllopsklänning	ökad användning i stället för brudklänning
börsrobot	datorprogram som används i börshandeln, jämför <i>robothandel</i>
dumpling	ökad popularitet: fyllt degknyte
döda vinkeln-varnare	sensorer på stötfångare som fångar upp rörelse i den döda vinkeln
fastlans	frilans knuten till en viss arbetsplats
fixie, fixiecykel	avskalad, snabb cykel med fast baknav, oftast utan bromsar
flipperförälder	förälder som vågar släppa i väg barnen och låta dem klara sig på egen hand (i motsats till curlingförälder)
foliehatt	(symbol för) rädsla för inbillad fara [en foliehatt tros skydda mot strålning från rymden]
framåtlutad	ökad bildlig användning: intensiv, energisk, företagsam
fulparkerare	person som felparkerar extra grovt [jämför andra ”ful”-ord som <i>fuldelning, fuldans, fulsprit</i>]
förlåt-turné, förlåtelse-turné	rundresa i syfte att be om förlåtelse för någon försyndelse [om Juholts rundresa]

förväntis	en person eller något man förväntar sig något av [lanserat av professor Micael Dahlén]
gps-väst	en skyddsväst med inbyggd gps
jasminmöte	fredligt protestmöte [inspirerat av <i>jasminrevolution</i>]
jasminrevolution	den fredliga revolution som ägde rum i Tunisien 2010–2011 [jasmin är Tunisiens nationalblomma]
Juholtare	förhastat uttalande som man snart tvingas backa på [efter Juholt, som gjort flera sådana utspel]
kapselbryggare eller kapselmaskin	espressobryggare där kaffepulvret ligger i kapslar
kawaii	ökande användning: en barnslig och gullig modestil [efter japanska <i>kawaii</i> 'gullig']
knarkometer	apparat som kan upptäcka spår av droger
knytkonferens	konferens där man inte planlagt programmet från början utan där deltagarna var och en bidrar med sitt föredrag precis som på ett knytkalas
koka böcker	fuska med bokföringen [efter engelska <i>cook the books</i>]
loba	göra ett polisingripande som grundar sig på lagen om omhändertagande av berusade personer (lob)
lunchdisco	disco mitt på dagen
lyssna in	ökad användning i den politiska debatten: lyssna på andra och ta till sig deras åsikter. ”Jag står för ett nytt ledarskap i Centerpartiet som handlar om att lyssna in”, sade nyligen Annie Lööf
matkasse	ny betydelse: färdigpackad matkasse som levereras hem
missmatchning	bristande överensstämmelse mellan arbetssökandes kompetens och arbetsgivarnas krav [flitigt använt i riksdagsdebatten]
mobildagis	kollektiv förvaring av mobiler när de inte används
molekylärgastronomi	utnyttjande av kemiska processer inom matlagning
möbelhund	en platta med fyra hjul som används när man flyttar möbler
möpare	(förkortning för) m ilitärt ö verintresserad p erson
novellix	en bok i litet format [egentligen[namn på det förlag som lanserade sådana böcker]]
nysare	person som sprider nyheter och tips vidare [efter engelska <i>sneezzer</i>]
ofast jobb	icke-fast anställning

otrohetsdejting	tjänst där en person med en fast relation kan komma i kontakt med någon för en otrohetsaffär
padda	smeknamn på Ipad och andra surfplattor
plankning	ny betydelse: det att lägga sig plant ned på en offentlig plats och lägga ut foto av detta i sociala medier [efter engelska <i>planking</i>]
post-it-krig	tävling där företag utmanar varandra i utsmyckning av fönster med post-it-lappar [efter franska <i>guerre des Post-it</i>]
prehab	träning för att förebygga skador
restdejting	en tjänst där man kan matcha sina matrester med andras och få ihop en måltid som man äter tillsammans [lanserat av Lantmännen]
retronym	nytt ord för något gammalt som måste bildas till följd av att något nytt tillkommit; vanlig tv blir <i>tjock-tv</i> på grund av <i>platt-tv</i> , vanlig bandy blir <i>utebandy</i> på grund av <i>innebandy</i>
robothandel	värdepappershandel som bedrivs av börsrobotar
seismisk	bildlig användning: omvälvande [efter motsvarande användning av engelska <i>seismic</i> i ett uttalande av prins Charles]
skräpbot	böter för nedskräpning enligt ny lag 2011
skämsfilter	anordning som gör att andra inte kan se vilken musik du lyssnar på via Spotify
slöjböter	böter för att man bär slöja
sms-livräddare	person som lärt sig hjärt-lung-räddning och kan nås via sms
sms-livräddning	jämför föregående
surdegfaktorn	surdegsbrödets popularitet sett som uttryck för ett vidare samhällsfenomen
surdegshotell	ställe dit man kan lämna sin surdeg för tillsyn
säpojogg	lopp där säkerhetspoliserna springer i takt med ett fordon (som på kronprinsessans bröllop) och lopp som efterliknar detta
tasigförsamhet	förmågan att ta sig för med något, entreprenörsanda
terja	manipulera ett foto i bedrägligt syfte [efter naturfotografen Terje Hellesø, som manipulerat djurbilder]
tjejsamla	ägna sig åt samlande, men inte så intensivt utan bara så att man nöjer sig med några stycken av det man samlar på
tonårsskrämma	apparat som sänder ut ett högt ljud som bara yngre

	uppfattar (avsett att skrämman bort dem från vissa platser)
trollfilter	åtgärder för att förhindra nättroll, alltså person som anonymt kommer med osakliga och ofta osmakliga kommentarer till tidningars nätartiklar
trädmord	ökad användning: åverkan på träd som gör att det dör
uggling	det att sätta sig på huk på en offentlig plats och lägga ut foto av detta i sociala medier [efter engelska <i>owling</i>]
ungdomsskrämman	jämför <i>tonårsskrämman</i>
vattkoppsgodis	godis smittat med vattkoppsvirus [som man ger barn i USA för att de skall få vattkoppor]
vobba	att vabba, alltså ta hand om sjukt barn hemma, och samtidigt jobba hemifrån
åsiktstaliban	person som endast tillåter en enda åsikt i en fråga

Språkrådet är språkvårdsavdelningen inom Institutet för språk och folkminnen, som är central myndighet på språkets område. Språkrådet har till uppgift att följa och främja språkens utveckling i Sverige. Språkrådet arbetar både med svenskan och med våra minoritetsspråk.

www.språkradet.se